

Motion till riksdagen
2012/13:Sf203

av **Christina Høj Larsen m.fl. (V)**

Krav på styrkt identitet som hinder mot familjeåterförening

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändring i förordningen (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till förändringar i utlänningslagen i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen begär att regeringen genomför förändringar av utlänningsförordningen 2 kap. 12 § och 13 § andra stycket i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en bestämmelse om fri bevisprövning i utlänningslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagen om god man för ensamkommande barn.¹

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 5 hänvisat till CU.

2 Bakgrund

Migrationsöverdomstolen förändrade tillämpningen av utlänningslagen genom att i flera domar som meddelades 2009 fastslå att kravet på att utlänningar ska ha pass vid inresa och vistelse i Sverige ska vara absolut om inte uttryckligt undantag angivits i lagen. I en dom den 17 mars 2011 slog domstolen också fast att barn som ansöker om att återförenas med sina föräldrar måste styrka att föräldern eller föräldrarna är barnets vårdnadshavare genom skriftliga handlingar. I en dom som domstolen meddelade den 12 maj 2011 avslutade man med följande konklusion:

Migrationsöverdomstolen är medveten om de problem att styrka sin identitet som finns för sökande bl.a. från Somalia. Det är emellertid inte möjligt för rättstillämparen att generellt eller för en viss grupp av sökande medge undantag från kraven på klarlagd identitet och pass. Sådana undantag åligger det lagstiftaren/regeringen att föranstalta om. Det är även en sak för lagstiftaren/regeringen att, om det anses att reglerna för utfärdande av främlingspass inte står i överensstämmelse med lagstiftarens intentioner, förändra dessa.

3 Den migrationspolitiska överenskommelsen mellan regeringen och Miljöpartiet

Med anledning av de praxisavgöranden som refererats som bakgrund i denna motion kom regeringen och Miljöpartiet överens om följande:

Praxisavgöranden i anhöriginvandringsärenden har fått stora konsekvenser för vissa grupper. Med utgångspunkt i principen om barnets bästa och rätten till familjeåterförening ska en lösning hittas på problematiken med kravet på pass och styrkt identitet i familjeåterföreningsfall.

Under de första dryga tio månaderna efter överenskommelsens träffande redovisade parterna inga som helst initiativ eller framsteg i frågan, som hamnade i ett delvis förändrat läge efter en dom i januari 2012.

4 Migrationsöverdomstolens dom den 18 januari 2012

Migrationsöverdomstolen gjorde i en dom den 18 januari 2012 en sådan praxisändring som man tio månader tidigare förklarat vara omöjlig att göra för rättstillämparen. I denna dom godtar domstolen att dna-bevisning utgör en tung faktor vid fastställande av föräldraskap. När föräldraskapet är fastställt kan avgörande vikt fästas vid föräldrarnas eller föräldrarnas uppgifter om barnets identitet om uppgifterna framstår som tillförlitliga.

Denna dom löser en del av problematiken kring frågan om kravet på styrkt identitet som förutsättning för rätt till familjeåterförening, men är begränsad

Fel! Okänt namn på

till de fall där familjemedlemmarna är förenade genom blodsband och dna-analys därför kan användas som bevismedel.

5 Kvarstående problem

Domen ger ingen möjlighet till familjeåterförening för barn som bara har en förälder, adopterade barn, maka, make etc. Barn som hunnit fylla 18 år nekas också rätt till familjeåterförening. Det är oklart hur den praktiska hanteringen av dna-analysen ska gå till.

Det har också visat sig att migrationsdomstolarna gör olika tolkningar av domen. Vid Migrationsdomstolen i Stockholm anser ca två tredjedelar av domarna att domstolen inte kan besluta om dna-utredning eftersom det inte är klarlagt vem som är barnets förälder och därmed på barnets vägnar kan medge att dna-utredning genomförs. Vid Migrationsdomstolen i Malmö däremot återförvisar majoriteten av domarna ärendena till Migrationsverket för dna-utredning. Det är också fortsatt stora problem med att barn som från hemlandet ansöker om familjeåterförening med sina föräldrar i Sverige får sin talan avvisad på grund av att omyndiga inte anses behöriga att ansöka om återförening. Migrationsminister Billström framförde i en interpellationsdebatt med Christina Höj Larsen (V) den 5 april 2012 att han inte delade interpellantens uppfattning att familjeåterföreningsprocessen präglas av godtycklighet och rättsosäkerhet. Mot bakgrund av den aktuella situationen är det svårt att förstå vad migrationsministern lägger in i dessa begrepp.

Ett annat kvarstående problem är att många av de familjer som nu fått rätt att återförenas inte kommer att ha möjlighet att utnyttja denna rättighet. Många av de berörda familjerna kan inte själva bekosta resan för sina anhöriga. En del familjer får i dag hjälp av Migrationsverket, och andra kan ansöka om hjälp med att finansiera resan hos frivilligorganisationer. Men nu står vi inför en exceptionell situation. Under det närmaste året kommer ett stort antal anhöriga, som ofta väntat i årtal på att få återförenas med sina familjer, att få sina ansökningar beviljade. Då kan vi inte förlita oss på att frivilligorganisationernas resurser ska räcka till. Därför behöver Migrationsverket vara berett att hjälpa fler familjer att återförenas. Detta bör rymmas inom myndighetsanslaget för Migrationsverket.

Anhöriga till personer som beviljats skydd i Sverige som flyktingar kan beviljas bidrag för resa till Sverige enligt förordning (1984:936) om bidrag till flyktingar för kostnader för anhörigas resor till Sverige. Den som fått skydd som alternativt eller övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller 2 a § omfattas inte av bestämmelsen. Det finns inga sakliga skäl för denna åtskillnad. EU:s förändrade skyddsgrundsdirektiv har upphävt de flesta skillnaderna i reglerna för konventionsflyktingar och alternativt skyddsbehövande. Regeringen bör genomföra en sådan förändring av den aktuella förordningen att alternativt och övriga skyddsbehövande likställs med konventionsflyktingar avseende rätt till bidrag för anhörigas resor till Sverige. Detta bör riksdagen ge regeringen som sin mening till känna.

6 Behovet av förändringar i utlänningslagen och utlänningsförordningen

Utlänningslagen innehåller inget explicit krav på styrkt identitet som förutsättning för rätt till familjeåterförening, men Migrationsöverdomstolen har med stöd av förarbetsuttalanden slagit fast att ett sådant krav i princip gäller. Huruvida detta krav står i överensstämmelse med artikel 8, rätten till familjeliv, i Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna har Migrationsöverdomstolen inte övervägt. Migrationsdomstolens dom den 18 januari 2012 har inneburit att ett steg tagits för att lösa det oacceptabla rättsläget, men många svåra problem återstår att lösa. Detta kan inte ske genom ny rättspraxis utan faller tveklöst på lagstiftaren.

Det är således nödvändigt att genomföra en ändring i utlänningslagen för att förändra rättsläget och i lagen stryka kravet på styrkt identitet som förutsättning för familjeåterförening. Detta bör riksdagen begära hos regeringen.

Det kan också vara nödvändigt att se över bestämmelserna i 2 kap. utlänningslagen om passkrav och undantag från passkravet. Regeringen bör även genomföra erforderliga förändringar i 2 kap. 12 och 13 §§ utlänningsförordningen för att undanröja bristande passinnehav som hinder mot familjeåterförening. Detta bör riksdagen begära hos regeringen.

Det är också nödvändigt att införa en regel i utlänningslagen som uttryckligen slår fast att fri bevisprövning gäller i utlänningsärenden. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en sådan reglering. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen bör ta initiativ till en översyn av lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn så att god man också kan förordnas för barn som på grund av att de inte själva får föra sin talan inte kan göra en ansökan om familjeåterförening med sina i Sverige bosatta föräldrar. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 20 september 2012

Christina Høj Larsen (V)

Ulla Andersson (V)

Rossana Dinamarca (V)

Jacob Johnson (V)

Josefin Brink (V)

Wiwi-Anne Johansson (V)